

повышению конкурентоспособности изготавливаемой продукции.

Вывод. Следовательно, результатом осуществляемых инновационных процессов должно быть ускорение оборачиваемости оборотных средств, а основной целью инновационной деятельности - сокращение длительности воспроизводственного цикла, обуславливающего интенсивную форму развития производства и повышение конкурентоспособности производимой продукции. Интенсивная форма развития экономики может быть осуществлена в практической деятельности при условии, когда целесообразность или нецелесообразность инновационной деятельности будут определяться экономическими службами.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

1. Александров И.В. Стратегия инновационного развития машиностроительного комплекса на основе формирования интеллектуального потенциала (на примере ЗАО "НКМЗ") / И.В. Александров // Экономика промышленности. – 2005, № 5 (31). – С. 62-70.
2. Амоша А. Инновационный путь розвитку України: проблеми та рішення / А. Амоша // Економіст. – 2005, № 6. – С. 28-32.
3. Гава Ю. Роль сучасних технологій в економіці / Ю. Гава // Економіст. – 2006. - № 6. – С. 62.
4. Геєць В. М. Інноваційні перспективи України / В. М. Геєць, В. П. Семиноженко. – Харків: Константа, 2006. – 272 с.
5. Гневко В.А. Формирование инновационной экономики в России / В.А. Гневко // Экономика и управление. – 2004, № 2. – С. 100-103.
6. Егоров И. Ю. Наука и инновации в процессах социально-экономического развития / И. Ю. Егоров. – К. : ИИЦ Госкомстата Украины, 2009. – 338 с.
7. Золотарев А.Н. Определение эффективности внедрения новой техники и повышение производительности труда / А.Н. Золотарев // Вісник Інженерної академії наук України. – 2006. – №2-3
8. Золотарев А.Н. Особенности воспроизводственных процессов в украинской промышленности в условиях переходной экономики / А.Н. Золотарев // Вестник ХГУ им.В.Н. Каразина. Спецвыпуск. – X., 2001. - №2
9. Кокурин Д. И. Инновационная деятельность / Д. И. Кокурин. – М. : Экзамен, 2007. – 575 с.
10. Кузьмін О.С. Інвестиційна та інноваційна діяльність: монографія/ О.С.Кузьмін, С.В. Князь, Н.В.Тувакова, А.Я. Кузнєцова. За наук. ред. проф., д-ра екон. наук О.Є. Кузьміна. – Львів: ЛБІНБУ, 2003. – 233 с.
11. Обґрунтування інноваційної моделі структурної перебудови економіки України: Наукове видання/ Б.А.Малицький, О.С.Попович, В.П. Соловійов та ін. – К.: НАНУ, Центр досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва, 2005.
12. Санто Б. Інновація як средство економічного розвитку / Б. Санто : [пер. с венг.]. – М. Прогресс, 2007. – 296 с.
13. Станіслави О.В. Теоретико-методичні основи оцінювання інноваційного потенціалу промислових підприємств (на прикладі машинобудування): Автореф. дис. ... канд. екон. наук/ спец. 08.00.04 "Економіка та управління підприємствами (машинобудівної галузі)"/ О.В. Станіславик. – Одеса, 2008. – 20 с.
14. Стратегічні виклики XXI століття суспільству та економіці України: В 3 т., т. 2: Інноваційно-технологічний розвиток економіки/ За ред. акад. НАН України В.М. Гейця, В.П. Семиноженка, Б.Є. Кваснюка. – К.: Фенікс, 2007. – 564 с.
15. Фатхутдинов Р.А. Инновационный менеджмент: учеб. для вузов: 5-е изд./ Р.А. Фатхутдинов – СПб.: Питер, 2005. – 448 с.
16. Чухрай Н. Формування інноваційного потенціалу підприємств: маркетингове та логістичне забезпечення: монографія. / Н.Чухрай – Львів: Вид-во НУ "Львівська політехніка", 2002. – 316 с.
17. Шишкіна О. В. Особливості формування ринку продукції транспортного машинобудування / О. В. Шишкіна // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. – Чернігів, 2009. – №24. – С. 106-112.
18. Яковлев А. И. Проектный анализ инвестиций и инноваций / А. И. Яковлев. – X. : Бизнес Информ, 2010. – 113 с.

Експерт редакційної колегії к.э.н., доцент УкрГАЗТ Токмакова И.В.

УДК 656.07

ВИКОРИСТАННЯ ПРИНЦИПІВ ОЩАДЛИВОГО ВИРОБНИЦТВА ПРИ УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВАМИ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Зубенко В.О., к.е.н., доцент (УкрДАЗТ)

Обґрунтування необхідності використання головних принципів концепції «ощадливого виробництва» при управлінні підприємствами залізничного транспорту

Ключові слова: підприємства залізничного транспорту, ощадливе виробництво, управління, втрати, цінність.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРИНЦИПОВ БЕРЕЖЛИВОГО ПРОИЗВОДСТВА ПРИ УПРАВЛЕНИИ ПРЕДПРИЯТИЯМИ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА

Зубенко В.А.

Обоснование необходимости использования главных принципов концепции «бережливое производство» при управлении предприятиями железнодорожного транспорта

Ключевые слова: предприятия железнодорожного транспорта, бережливое производство, управление, потери, ценность.

USING THE PRINCIPLES OF LEAN PRODUCTION IN THE MANAGEMENT OF THE RAILWAY TRANSPORT ENTERPRISES

Zubenko V.A.

The rationale for the use of the main principles of the concept of «lean production» in the management of the railway transport enterprises.

Key words: enterprises of railway transport, lean production, management, loss of value.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями. Залізничний транспорт України функціонує в умовах жорсткої конкуренції та нестабільного зовнішнього фінансово-економічного середовища, що постійно вимагає кардинальних рішень та зважених дій керівництва підприємств залізничного транспорту спроможних забезпечити ефективність діяльності галузі. Саме тому на перший план в процесі забезпечення конкурентоспроможності залізничного транспорту виходить якість та ефективність управління підприємствами залізничного транспорту.

В управлінні діяльністю підприємств залізничного транспорту велика роль належить сучасним ефективним технологіям управління. На сьогодні створено та застосовується на практиці багато концепцій управління, вибір яких мають здійснювати підприємства галузі. Серед концепцій управління слід звернути увагу на концепцію «ощадливе виробництво», застосування якої вже сьогодні дозволяє закордонним підприємствам отримувати додаткові фінансові результати.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні тема дослідження теоретичних основ розвитку та управління залізничним транспортом України досить популярна, їй присвячена ціла низка праць за авторством: В.Л.Диканя [2], Ю.Ф.Кулаєва, І.М.Аксьонова [3], М. Макаренко, М. Цветова [5], В.І.Пасічника [6] та ін.

Концептуальні аспекти ошадливого виробництва представлені в працях Дж. П. Вумека, Д.Т. Джонса [1], В.Д. Лісіцин, О.І. Лисенка, Ю.С. Вовка [4], Н.П. Тихомирової [7] та ін.

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Аналіз теоретичних напрацювань із зазначеної проблематики свідчить про високу зацікавленість вітчизняних та закордонних вчених. Разом з тим явно необхідні нові дієві

пропозиції, що дозволять добитися високих економічних результатів в проблемі забезпечення ефективності управління підприємствами залізничного транспорту.

Мета статті. Тому, метою статті є обґрунтування необхідності використання головних принципів концепції «ощадливе виробництво» в практиці управління підприємствами залізничного транспорту.

Основний матеріал. Підвищення ефективності управління сучасних підприємств в економічно розвинутих країнах здійснюється за рахунок застосування нових управлінських технологій, таких як ошадливе виробництво (lean-технології).

Що стосується підприємств залізничного транспорту України, то слід виділити основні причини, чому доцільно впроваджувати принципи і положення концепції «ощадливе виробництво»: постійно зростаюча і досить висока собівартість вантажних і пасажирських перевезень; низька якість продукції; застарілі технології; застаріле обладнання; висока енергоємність; висока витратність виробництва; висока конкуренція на ринку транспортних перевезень. Саме інструменти ошадливого виробництва дозволять вирішити ці та інші проблеми, які заважають забезпечити конкурентоспроможності залізничного транспорту.

В основі концепції лежить ідея виробничої системи менеджменту японської фірми Toyota, відомої як Toyota Production System (TPS) [1]. Ошадливе виробництво - система організації виробництва, спрямована на безперервне вдосконалення діяльності організації та її досягнення довгострокової конкурентоспроможності [4].

В основі концепції лежить скорочення втрат. У будь-якій системі, у всіх процесах існують приховані втрати. Визначення й усунення

цих втрат щорічно зберігає мільйони доларів тим організаціям, які регулярно оцінюють свою діяльність за стандартами ощадливого виробництва. Ці втрати збільшують витрати виробництва, не додаючи споживчої цінності, дійсно необхідної замовнику. Вони також збільшують термін окупності інвестицій і ведуть до зниження мотивації співробітників. Необхідно визначити, а потім усунути ці втрати [4].

Головними принципами концепції «ощадливе виробництво» є:

- «цінність» - у кожному технологічному процесі необхідно визначити, що є його цінністю. У роботі залізничного транспорту України в цілому це задоволення потреби держави в перевезеннях пасажирів і вантажів. При управлінні процесами перевезень – формування поїздів та їх рух. В роботі локомотивного господарства - забезпечення перевізного процесу тяговим рухомим складом. У процесі ремонту та обслуговування технічних засобів - забезпечення надійної та безпечної роботи залізничного транспорту;

- «потік створення цінності» - необхідно чітко спроектувати технологічний процес з визначенням цінності кожного його елемента. Необхідно кожен технологічний процес розписати по взаємозалежним елементам, зрозуміти призначення (цінність) і важливість кожного з них. Один із засновників теорії менеджменту якості Едвард Дьомін позначав процесний підхід як «ламайте бар'єри між підрозділами і різними областями управління» [4], підкреслюючи тим самим важливість орієнтації на процес, на потік створення цінності. Стосовно підприємств залізничного транспорту необхідно регулярно переглядати діяльність їх підрозділів на предмет відповідності бажаного кінцевого результату, забезпечення надійної роботи технічних засобів, організації перевізного процесу та ін.;

- «втрати» - боротьба з втратами становить основу ощадливого виробництва. Необхідно очистити технологічний процес від втрат, тобто від функцій, які не створюють цінність. Зазвичай розрізняють такі види втрат: перевиробництво, очікування, транспортування, зайві етапи розробки, зайві запаси, непотрібні переміщення, випуск дефектної продукції, невикористання творчого потенціалу працівників.

При цьому всі втрати поділяються на два роди. По-перше, це втрати, від яких можна позбутися відразу, по-друге - втрати, позбавитися від яких можна повністю або частково за рахунок проведення спеціальних заходів. Суттєвими можна вважати такі втрати, як «невикористання творчого потенціалу працівників». Інженерний склад перевантажений написанням звітів і довідок, участю в нарадах та різних заходах. В результаті для основної роботи - управління виробничими і технологічними

процесами - часу залишається мало. А головне - немає достатньої мотивації.

Під час реалізації концепції «ощадливе виробництво» на підприємствах залізничного транспорту поступово сформується система постійного скорочення втрат за рахунок якої буде можливе наведення порядку на залізничному транспорті, в першу чергу на робочих місцях monterів колії, слюсарів, майстрів і електромеханіків та ін. Це в свою чергу підвищить продуктивність праці, скоротить час виконання головних технологічних процесів на залізничному транспорті і в остаточному підсумку значно знизить витрати.

Технологічні процеси на підприємствах залізничного транспорту перевищують тисячу, а тому потрібна колосальна робота, щоб виконати їх оцінку. На першому етапі необхідно зрозуміти, скільки технологічних процесів, що в них сьогодні явно не відповідає створенню потоку цінностей. А потім, виявивши всі витрати, необхідно прийняти правильне рішення про те, як оптимізувати роботу. І коли можна побачити, що кожен рух продуманий та веде до підвищення цінності продукту або несе позитивне зрушення – це і є дійсно справжній результат роботи.

Технологія проекту організації та впровадження ощадливого виробництва на підприємствах залізничного транспорту включається в себе активне виявлення вузьких місць в роботі підприємства, постійне навчання і залучення персоналу в процес поліпшень, оперативне реагування на збої, інформування про досягнення, відстеження результатів на ключові показники

В цілому впровадження технологій ощадливого виробництва на підприємствах залізничного транспорту дозволить послідовно знизити невикористані витрати і підвищити якість процесів ремонту та експлуатації технічних засобів залізниці.

Висновок. Використання в процесі управління підприємствами залізничного транспорту головних принципів та положень концепції «ощадливе виробництво» є об'єктивною необхідністю на сучасному етапі розвитку галузі. Основним завданням використання концепції на залізничному транспорті повинно стати підвищення ефективності діяльності залізниці та відповідно забезпечення конкурентоспроможності залізничного транспорту за рахунок зменшення кількості непродуктивних втрат, скорочення експлуатаційних витрат і збільшення якості всіх процесів, що відбуваються на залізничному транспорті.

Технологія організації та впровадження ощадливого виробництва на підприємствах залізничного транспорту повинна включати в себе активне виявлення вузьких місць в їх діяльності, постійне навчання і залучення персоналу в процес поліпшень, оперативне реагування на збої, інформування про досягнення, відстеження

результатів на ключові показники. Для цього спочатку потрібно створити робочі групи на кожному із структурних підрозділів залізниці, які повинні складатися з керівників і фахівців кожного із підрозділів. Їх завданням є виявлення не виробничих витрат та втрат в результаті процесу виробництва, і визначення ділянки, на якій впровадження передових методів дало б найбільший ефект.

Вцілому застосування концепції «ощадливе виробництво» на підприємствах залізничного транспорту, що не вимагає істотних інвестицій, дозволить послідовно знизити не виробничі витрати, підвищити якість процесів ремонту та експлуатації технічних засобів залізничного транспорту України, а отже забезпечити ефективність діяльності галузі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1 Вумек Дж. П. Бережливое производство: Как избавиться от потерь и добиться процветания вашей компании [Текст] / Дж. П. Вумек, Д. Т. Джонс ; пер. с англ. - М.: Альпина Бизнес Букс, 2004. - 473 с.

2 Дикань В.Л. Эффективность работы транспортной системы Украины в условиях глобализации экономических систем [Текст] / В.Л. Дикань // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2011. - №33. - С.13-19.

3 Кулаев Ю.Ф. Концептуальные аспекты оптимального управления пассажирскими перевозками [Текст] / Ю.Ф.Кулаев, И.М.Аксенов // Залізничний транспорт України. - 2000. - №4. - С.2-8.

4 Лисицин В.Д. Роль «ощадливого производства» в деятельности предприятия [Текст] / В. Д. Лисицин, О. І. Лисенко, Ю. С. Вовк // Вісник НТУУ «КПІ» – 2009. - №1. – С. 39-61.

5 Макаренко М. Транспортный сектор экономики Украины: тенденции та проблеми розвитку /М. Макаренко, М. Цветов// Економіст. – 2007. – №6. – С. 24-27.

6 Пасічник В.І. Управління економікою експлуатаційної роботи залізниць України: [Текст] навч. посібник / В.І.Пасічник. – К.: Основа, 2005. – 376 с.

7 Тихомирова Н. П. Корпоративный менеджмент в условиях нестабильного рынка [Текст] / Под общ. ред. Н. П. Тихомирова. – М. : Издательство «Экзамен», 2003. - 320 с.

*Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Кірдіна О.Г.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Токмакова І.В.*

УДК 331.522.4

ЗАВДАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Кірдіна О.Г., д.е.н., професор (УкрДАЗТ)

Приділено увагу основним теоретичним положенням теорії людського капіталу та визначено концептуальні аспекти системи управління людським капіталом підприємства.

Ключові слова: людський капітал, система, концепція, конкурентоспроможність.

ЗАДАЧИ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ЧЕЛОВЕЧЕСКИМ КАПИТАЛОМ ПРЕДПРИЯТИЯ

Кирдина Е.Г., д.э.н., профессор (УкрГАЗТ)

Уделено внимание основным теоретическим положениям теории человеческого капитала и определены концептуальные аспекты системы управления человеческим капиталом предприятия.

Ключевые слова: человеческий капитал, система, концепция, конкурентоспособность.

PROBLEM OF HUMAN CAPITAL MANAGEMENT COMPANY

Kirdina E. G.

Attention is paid to the basic theoretical principles of human capital theory and conceptual aspects of human capital of company.

Keywords: human capital, system, concept, competitiveness.